

ΟΜΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ - ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΡΩΑ ΚΥΡΙΑΚΟ ΜΑΤΣΗ

Πολεμικό Μουσείο Θεσσαλονίκης
29 Νοεμβρίου 2007

Κάθε φορά που μιλώ για τον Κυριάκο Μάτση αισθάνομαι δέος.

Δέος, γιατί ο Κυριάκος Μάτσης δεν είναι ο τυχαίος ήρωας, που σε μια στιγμή ενθουσιασμού έπεσε στη μάχη.

Όχι, ο Κυριάκος ενσυνείδητα σκοτώθηκε για την ελευθερία της Κύπρου, αφού προετοίμαζε τον εαυτό του σωματικά και ψυχικά για πολλά χρόνια.

Ήθελε ν' αγωνιστεί για την Ελευθερία και την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, αλλά να στεριώσει τούτη τη λευτεριά με το αίμα του.

Ο Μάτσης ήταν ιδεολόγος, φιλόσοφος, οραματιστής, άγιος, ένας ποιητής, μια ένθεη θα έλεγα προσωπικότητα, μια καρδιά πλατιά που χωρούσε όλη την οικουμένη, μεγαλόψυχος.

Γιος αγροτών από το Παλαιχώρι, γεννήθηκε τον Ιανουάριο του 1926, αποφοίτησε από το Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου το 1946. Με υποτροφία της Κυπριακής Αγροτικής Εταιρείας φοιτά από το 1946 στη Γεωπονική Σχολή Θεσσαλονίκης και στις 2 Ιουνίου 1952 παίρνει τον τίτλο του Γεωπόνου.

Από τα μαθητικά του χρόνια μετέχει στα κοινά.

Είναι κοινωνικοποιημένος και πολιτικοποιημένος.

Μιλά στους συμμαθητές του για τα ανθρώπινα δικαιώματα, προτού γίνει ο Χάρτης των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

“Να ’σαι τίμιος στις πολιτικές σου αντιλήψεις, που πρέπει να πηγάζουν από την αγάπη στον συνάνθρωπο, που συνεπάγεται, καλύτερη της πολιτείας”.

Ιδού τα δικαιώματα του ανθρώπου:

1. Το δικαίωμα της ζωής. Οι άνθρωποι μπορεί να διαφέρουν μεταξύ τους μα μπροστά στο νόμο είναι ίσοι.
2. Η προστασία των ανηλίκων
3. Το καθήκον και η ελευθερία
4. Το δικαίωμα του να κερδίζεις χρήματα
5. Το δικαίωμα της ελευθερίας
6. Η ελευθερία της κυκλοφορίας
7. Το δικαίωμα της εκπαίδευσης
8. Η ελευθερία της σκέψης και του λόγου
9. Ατομική ελευθερία
10. Προστασία κατά της βίας.

Αγαπά τη γη και τους ανθρώπους που την καλλιεργούν, κι ίδιος καλλιεργητής, δεμένος με τη γη, με το χωριό του, την Κύπρο.

“Η γη έχει χαρακτήρα ιερό, δεν είναι μόνο ύλη, αλλά και πνεύμα. Ανήκει σ’ αυτούς που τη δουλεύουν και ξέρουν να την χαίρονται σαν ελεύθεροι άνθρωποι”, γράφει στον ξάδελφο του Κωστάκη Κυριάκου.

Και στον άλλο ξάδελφο του Συμεών Μάτση. “Να γιατί δεν νοιάζομαι αν τη γη αυτή τη ζουν Τούρκοι, για Έλληνες, Εβραίοι. Εκείνο που έχει αξία είναι να την ζουν αυτοί που την ποτίζουν με τον ιδρώτα τους και περπατούν πάνω της ελεύθεροι, διαφαντευτές και κυρίαρχοι. Ν’ αναπνέουν περήφανα τον αέρα της, που να είναι αέρας δροσιάς, ομορφιάς, λεβεντοσύνης. Όχι πνίχτης”.

Είναι σύγχρονος, επίκαιρος. Δειδτε με τη διορατικότητα που τον χαρακτήριζε πολλές πτυχές την ανθρωπίνης διάστασης.

Διάβαζε Σοπενχάουερ, Πλάτωνα, Ζήνωννα, Κιτιέα, Σκέψεις του Βούδα, Ευρωπαϊκή Πεζογραφία και ποίηση.

Γίνεται φλογερός κήρυκας του Εθνικού Δικαίου. Δεν λησμονούσε την αποικιοκρατούμενη Κύπρο και την ανάγκη της Ένωσης με τον Εθνικό κορμό.

“Προτιμούμε τα ράκη της μητρός Ελλάδος, παρά την πορφύραν της μητρυιάς.

Έμαθα στη ζωή ν’ αγαπώ και να εκτιμώ τους ιδεολόγους αγωνιστές που ξέρουν ν’ αγωνίζονται για ένα ιδανικό, αδιάφορο ποιο είναι αυτό, αρκεί να το πιστεύουν.

Μόνον όταν το ατομικό συμφέρον σταματήσει να κινεί τον λογισμό μας σε κάθε μας πράξη, μόνο όταν ο καθένας εργάζεται για το σύνολο και τον εαυτό του, μόνο τότε η ανθρωπότητα θα βρει τον δρόμο της.

Η σημαία για την οποία έδωκα όρκο να υπηρετήσω είναι **η Αλήθεια**. Θα της μείνω πιστός και θ’ αγωνίζομαι **για το φως και την αλήθεια**.

Και σαν μαθητής διακρίθηκε για την αφοσίωση του στο καθήκον και για τις εθνικές του αναζητήσεις, αλλά περισσότερος σαν φοιτητής στη Θεσσαλονίκη, όπου είχε τεράστια δράση.

Αναμίχθηκε στη Μορφωτική Ένωση Εθνικοφρόνων Φοιτητών και έλαβε μέρος σε πολλές εξορμήσεις στη Βόρεια Ελλάδα, που ταλανιζόταν τότε από τον εμφύλιο σπαραγμό.

Επισκέπτεται μονάδες του Ελληνικού Στρατού το 1948 και μιλά για την Κύπρο και τον λαό της.

Δεν έμεινε χώρος που δεν επισκέφθηκε. Ενδεικτικά αναφέρω μερικούς: Γιαννισά, Κουφάλια, Νέα Χαλκιδώνα, Έδεσσα, Καβάλα, Σιδηρόκαστρο, Δράμα, Νάουσα, Δοξάτο, Σκρα, Κατερίνη, Κιλκίς.

Θα χρειαζόταν ώρες να τ’ απαριθμήσει κανείς. Ευτυχώς υπάρχουν τα ημερολόγιά του.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου για τη ρητορική του δεινότητα τον αποκαλεί “τ’ αηδονάκι της Κύπρου”.

Αρθρογραφεί στην εφημερίδα Μακεδονία Πύρινα άρθρα για την Ελλάδα.

Παρόλο όμως που πολεμούσε τους κομμουνιστές, δεν άφησε ποτέ, τον φανατισμό να παραμερίσει την ανθρωπιά του.

Εντύπωση έκαμε η υπεράσπισή του στο δικαστήριο του Γιαννάκη Δρουσιώτη, που είχε συλληφθεί για την κομμουνιστική του δράση.

Παρ' όλη την ιδεοπολιτική του διαφορά δεν δίστασε, με ίδιο κίνδυνο να τον υπερασπιστεί ευθαρσώς.

Η πράξη του απέδειξε τον αδαμάντινο χαρακτήρα του, την ανωτερότητα και το ψυχικό του σθένος.

Επιστρέφοντας στην Κύπρο το 1952 εργάζεται στο μεγάλο αγρόκτημα του θείου του Π. Ιωάννου, στα Κούκλια.

Την 1^η Απριλίου 1955 αρχίζει ο Εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της ΕΟΚΑ.

Γράφει ο Γεώργιος Γρίβας Διγενής στα Απομνημονεύματά του.

“Ο Μάτσης εκ την πρώτη κατετάγη εις την οργάνωση. Στρατιώτης του καθήκοντος, αγνός και τίμιος, υπόδειγμα στους υφιστάμενούς του, εμπυχωτής. Εισήλθε εις τον αγώνα, με τη φλόγα της αυτοθυσίας και τη δίψα να επιτελέσει μεγάλο έργο”.

Το αγρόκτημα Κουκλιών έγινε αγωνιστικό κέντρο κι ας ήταν μέσα στην καρδιά των Τουρκοκύπριων.

Γίνεται Παγκύπριος Κεντρικός Σύνδεσμος της ΕΟΚΑ με το ψευδώνυμο Μιλτιάδης.

Το Land Rover της εταιρείας χρησιμοποιείται για μεταφορά οπλισμού, βομβών, πυρομαχικών και άλλου επαναστατικού υλικού με οδηγό τον Μάτση που αφηφούσε τον θάνατο.

Με την κατηγορία ότι ανήκει στην ΕΟΚΑ συλλαμβάνεται από τους Άγγλους στις 9 Ιανουαρίου 1956 και αποστέλλεται στα κρατητήρια Ομορφίτας. Γνωρίζουν ότι είναι σημαντικό στέλεχος της Οργάνωσης και ότι έχει στενή επαφή με τον Διγενή.

Με την παρρησία που τον διέκρινε, δεν το αρνείται.

Οι διαβόητοι ανακριτές Robinson, Maccanoh και Harris τον ανακρίνουν.

Ο Μάτσης τους μιλά για τις παραδόσεις των Ελλήνων, για τη μοίρα της πονεμένης Ρωμιοσύνης, για το χρέος ν' αγωνιστεί κανείς για την ελευθερία της πατρίδας του, ιδιαίτερα μετά τις υποσχέσεις που δόθηκαν με το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου για την αυτοδιάθεση των λαών, οι οποίες δεν τηρήθηκαν.

Αντιστρέφει την πορεία των ανακρίσεων και τους ρωτά με θάρρος “Εσάς ποιος είναι ο ρόλος και η αποστολή σας; Γιατί βρίσκεστε σε τόπο που δεν σας θέλουν; Τι θα κάνατε εσείς, αν είσατε στη δική μου θέση; Απαντήστε μου!”

Τέτοια πρόκληση δεν την περίμεναν οι συγνοί ανακριτές. Γι' αυτό θα τον απομονώσουν και θα υποστεί τα φρικτότερα των βασανιστηρίων.

Κτυπήματα, αϋπνία, ηλεκτροσόκ, αδιάλειπτες και επί 24ώρου βάσεως ανακρίσεις.

Παραμένει γενναίος και ατρόμητος.

Ο Στρατάρχης Χάρτινγκ τον επισκέπτεται στο κελί του και επιχειρεί να τον εξαγοράσει για να καταδώσει τον Διγενή με το μυθικό για την εποχή εκείνη ποσό του μισού εκατομμυρίου λιρών.

Ο Μάτσης όμως δίνει μάθημα αγωνιστικής αρετής φωνάζοντας κατάμουτρα στον Χάρτινγκ:

“Εξοχότατε, ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα αλλά περί αρετής. Λυπούμαι, διότι με έχετε προσβάλει με την πρότασή σας.”

Άφησε άναυδο τον Κυβερνήτη, που όμως τον εκτίμησε βαθύτατα και έδωσε οδηγίες στους ανακριτές να μην τον ενοχλήσουν πλέον.

“Θα δυσκολευτείτε” έλεγε στους ανακριτές “να εισχωρήσετε στις τάξεις της ΕΟΚΑ γιατί είναι οργάνωση συνωμοτική και δεν μπορείτε να τη νικήσετε. Θα βγείτε νικημένοι στις διεθνείς σας σχέσεις”.

Ο Μάτσης μεταφέρεται στα κρατητήρια Κοκκινότριμιθιάς απ’ όπου δραπετεύει στις 13 Σεπτεμβρίου 1956.

Ορίζεται Τομεάρχης Κερύνειας.

Στη διάρκεια της κράτησής του συνομιλούσε με τους ανακριτές του Sinclair και Redaway και κατάφερε να βελτιώσει σε σημαντικά σημεία τους όρους Συμφωνίας Μακαρίου – Χάρτινγκ.

Πίστευε στη σύντομη λύση του Κυπριακού.

Το τελευταίο φθινόπωρο της ζωής του μας χαρίζει τους πιο κάτω στίχους:

“Παράξενο το μίλημα των λουλουδιών που σπέρνουμε στους τάφους.

Λουλούδια παν’ στο μνήμα του να σπείρεις θέλεις.

Τώρα που των ιδεών το άνθισμα θάφτηκε μες’ το χώμα;

Σπείρε τα.

Πιο δυνατά θα πεταχτούν και πι’ όμορφα θα λάμπουν σαν απ’ το χέρι σου, κυρά, καλή φροντίδα θα βρουν.

Κι όσο φουντώνει η φυλλωσιά και πιο πολύ φυτρώνει,

τόσο και πιο πολύ βαθιά η ρίζα των θ’ απλώνει

ώσπου να φτάσει στο κορμί κάτω που θα σαπίζει

πιο περισσά για να τραφεί και πιο πολύ ν’ ανθίζει.

Στις 19 Νοεμβρίου 1958 προδομένος, μέσα στο κρησφύγετό του στο Δίκωμο, θα βροντοφωνάζει όταν του ζήτησε ο Άγγλος στρατιώτης να παραδοθεί:

“Όχι, δεν παραδίδομαι.

Αν θα βγω, θα βγω πυροβολώντας”.

Ο θάνατος του ήταν ένα μήνυμα, ότι ο Κυπριακός λαός έπρεπε ακόμα ν' αγωνιστεί και όχι να συνθηκολογήσει.

Τιμή και δόξα στο παλληκάρι. Ο λόγος του διαχρονικός γιατί πηγάζει από αξίες οικουμενικές, τις αξίες και τα οράματα του Ελληνισμού.

Πέθανε λεύτερος, αυτός που δεν αγάπησε τίποτε περισσότερο από την **Ελευθερία**.

Δυστυχώς η θυσία του, όπως και τόσων άλλων παλληκαριών, δεν δικαιώθηκε. Αντίθετα επακολούθησε η Συμφωνία της Ζυρίχης και η Συνθήκη Εγγυήσεως που μας έφερε το 1974 τον Ατίλα και το καθεστώς των Βάσεων των Άγγλων που μηχανεύονται μαζί με τους Τούρκους την καταστροφή του ελληνισμού της Κύπρου, τη δημιουργία δύο ανεξάρτητων κρατών και την εσασεί παρουσία 200 χιλιάδων εποίκων που έχουν αλλάξει τη δημογραφία του νησιού.

Η Τουρκική λαίλαπα έχει καταστρέψει την πολιτιστική μας κληρονομιά, 550 ναούς και μοναστήρια τα έχει μετατρέψει σε τζαμιά, στάβλους, αποθήκες για σανούς ζώων, μπαρς, καμπαρέ ή τα έχει κατεδαφίσει.

Έχει αλλάξει τα πανάρχαια τοπωνυμία μας.

Ανασκάπτει τους αρχαιολογικούς μας χώρους.

Μας μεταφέρει λαθρομετανάστες, ναρκωτικά, όπλα και βόμβες, κλέφτες και κάθε λογής αποβράσματα της κοινωνίας.

Στο Δίκωμο, ψηλά στον Πενταδάκτυλο, εκεί που ο Μάτσης θυσιάστηκε, σχημάτισαν μια μεγάλη Τουρκική σημαία, που το βράδυ αναβοσβήνουν τα φώτα της.

Γράφει: "Είναι ωραίο να είσαι Τούρκος". Είναι μια πληγή χαίνουσα για μας

Πωλούν τους αρχαιολογικούς μας θησαυρούς και τις περιουσίες μας στους ξένους, Άγγλους, Εβραίους, Γερμανούς.

Όμως η ελπίδα ζει στις καρδιές μας.

Δεν μπορεί η θυσία τόσων παλληκαριών να πάει χαμένη.

Θα περπατήσει η Λευτεριά στ' αγαπημένα χώματα μας από το αίμα των παλληκαριών και θα μεταλάβουμε από το Άγιο Δισκοπότηρο της Λευτεριάς τους, την Ανάσταση.

Θα χτυπήσουν ξανά οι καμπάνες και θα ξεδιπλωθούν οι σημαίες της Λευτεριάς.

Ο Μάτσης το θέλει, οι Ήρωές μας το θέλουν.

Θα 'ρθει εκείνη η ώρα.

Κλαίρη Αγγελίδου
Πρόεδρος ΣΙΜΑΕ